

horta

Varietats locals: una oportunitat per a la diversificació a l'horta

Durant dècades, les varietats locals hortícoles han viscut l'ostracisme d'un sistema agroalimentari que les va arraconar per no complir amb els estàndards productius que imposava. La fama que les persegueix és que són poc productives, però en aquest article l'autor ens explica com va aconseguir que tornessin a donar el seu màxim.

TEXT I IMATGES: JORDI PUIG - L'ESPIGALL

01. Col pell de galàpet.

02 i 04. Moniato blanc del país.

03. Patata del bufet blanca.

Durant anys, ha existit una clara política de menyspreu a les varietats locals hortícoles –també cap a la resta de varietats locals d'interès agronòmic– instaurada primer per les corporacions que volien vendre les seves llavors i imposar les seves normes, posteriorment per la mateixa administració que es va creure el missatge de modernitat i, en darrer terme, els mateixos agricultors que van acabar assumint el missatge, interioritzant-lo i aplicant-lo al seu dia a dia.

Al llarg dels darrers anys, però, nombrosos

col·lectius han estat treballant en la recuperació de varietats locals i, s'ha pogut constatar que, en diversos casos, el dogma de fe que durant anys es va impartir a cop de fuet no era del tot verídic.

Segurament, han calgut anys de recerca i estudi d'aquestes varietats locals per entendre els seus requeriments, per millorar les tècniques de maneig i, per sobre de tot, valorar-ne el gust i propietats nutritives. Això ha permès arribar a la conclusió que els interessos econòmics de

pocs varen pràcticament anorrear un patrimoni col·lectiu que era de tots.

Al llarg dels darrers 15 anys, he tingut la sort de poder cultivar varietats locals hortícoles al llarg de tot l'any. Tant és així que pràcticament el 90% de la producció que faig és amb aquestes varietats.

Inicialment, quan vaig fer el canvi de les varietats millorades a les locals, vaig tenir molts problemes de vigor, de producció i, també, problemes fitosanitaris. Vaig estar un any considerant si realment tenia sentit produir amb varietats locals, però, de mica en mica, vaig anar descobrint quin era el verdader secret del seu

Moltes d'aquestes varietats, en un sòl pobre en matèria orgànica i amb una activitat biològica baixa, no es desenvolupaven adequadament

cultiu. Moltes d'aquestes varietats, en un sòl pobre en matèria orgànica i amb una activitat biològica baixa, no es desenvolupaven adequadament. Així va ser com vaig iniciar un procés de compostatge que em va portar a incrementar els nivells de matèria orgànica del sòl d'una manera important, fins a assolir valors superiors al 8% –en alguns punts de la finca per sobre del 9%–.

Després d'anys mantenint aquesta fertilitat del sòl, els resultats productius han estat molt variables en funció de l'any, però la tònica ha estat d'una elevada productivitat, una reducció molt important de les plagues i malalties i, per sobre de tot, una millora molt destacada de la qualitat de la producció.

Pel que fa al rendiment productiu d'aquestes varietats, alguns dels casos més destacats han estat la patata del bufet blanca, la ceba seca de Figueres i el moniato blanc del país

Patata del bufet blanca

Aquesta varietat en general, generava un ren-

diment que mai superava l'1:20 (1 quilo plantat per 20 de collits). Com a norma general, la mitjana dels primers anys era al voltant d'1:15. El 2018, el rendiment ha estat d'1:40. Els principals canvis que vaig anar introduint van ser: l'avançament de la sembra 15 dies, ja que és una patata de cicle llarg (4 mesos), aplicar una dosi de 350 quilos/hectàrea de cendra i una dosi de compost de 30 tones/hectàrea molt madur –relació de carboni/nitrogen superior a 25–.

Ceba seca

En general, la ceba de Figueres la feia en línies de 50 centímetres de distància, amb gota a gota i amb desherbatge manual entre línies. Els rendiments mai van superar les 30 tones/hectàrea;

collia sempre amb el camp ple de mala herba i la conservació moltes vegades era dolenta. Els darrers anys he assolit uns rendiments propers a les 60-70 tones/hectàrea i amb ceba blanca de Lleida he superat les 100 tones/hectàrea. Els principals canvis varen ser, d'una banda, fer servir plàstic biodegradable, per tal de poder incrementar la densitat a més de 200.000 plàntules/hectàrea i no fertilitzar, sinó plantar la ceba a darrere un cultiu que ja hagués estat fertilitzat, normalment cols d'hivern. Aquests dos factors han permès, d'una banda, un major nombre de cebes per unitat de superfície, la no competència de les adventícies, la reducció de la humitat a la part aèria i, una menor càrrega de nitrogen al sòl que afecta negativament la conservació de les cebes.

He superat les 50 tones/hectàrea de compost ric en carboni, he fet un treball profund del sòl i els he plantat a pla, sense crestalls

Moniato blanc del país

El moniato el treballava amb solcs separats uns 75 centímetres i els plantava a sobre. En aquest cas, hi feia una fertilització abundant i rica amb nitrogen. No controlava els arrelaments de les tiges laterals. Els rendiments no superaven les 25 tones/hectàrea. L'any 2018, el rendiment del moniato blanc ha estat de 67 tones/hectàrea. Els canvis han estat diversos, però sobretot, he superat les 50 tones/hectàrea de compost ric en carboni, he fet un treball profund del sòl i els he plantat a pla, sense crestalls, amb plàstic a 40x30 centímetres. El reg ha estat abundant fins al setembre, i a partir d'aquest moment s'ha restringit per millorar la conservació.

Aquests exemples són els més fàcilment quantificables, ja que la producció s'acostuma a pesar, però en el cas de les varietats de fulla, com

ara col, bleda, enciam, etc., els resultats han estat molt semblants i els rendiments productius també s'han incrementat de forma notable.

En aquest sentit, cal tenir en compte que aquestes proves poden ser clarament extrapolables a altres finques d'escala mitjana o petita que, amb una gestió acurada de la fertilitat i del maneig, poden arribar a aconseguir produccions molt importants i, el més destacat, bona part d'aquestes varietats tenen un nínxol de mercat important, ja que permeten diferenciar-se. Per tant, la producció amb varietats locals lluny de ser poc productiva i no rendible, podria esdevenir una important eina per a la diversificació a determinades finques agrícoles. 🌸

PRODUCTES PER A L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

PAPER D'EMPALLAR

mimgrass by mimCord

Per inhibir el creixement d'herbes no desitjades per mètodes totalment ecològics.

Biodegradable, no cal retirar-lo del sòl.

Fàcil de col·locar, tant a mà com a màquina

Més informació: www.mimcord.com - mimcord@mimcord.com - 93 851 07 66